

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199. OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 2484008-1102930793

MEDIJIMA

Zagreb, 16. prosinca 2020.

PRIOPĆENJE POVODOM 29. OBLJETNICE ZLOČINA POČINJENIH NAD HRVATSKIM CIVILIMA U GORNJIM JAMAMA I JOŠEVICI

Prisjećajući se 29. obljetnice zločina počinjenih nad hrvatskim civilima u mjestima Gornje Jame i Joševica, ovim priopćenjem *Documenta* upozorava na nedostatnu učinkovitost u postupcima identifikacije i procesuiranja počinitelja teških kaznenih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čemu svakako pridonosi i nezadovoljavajuća bilateralna suradnja između država. Iako je postignut stanovit napredak u procesuiranju ratnih zločina, mnoge obitelji žrtava još uvijek čekaju informacije o svojim najbližima, čekaju pravdu i obeštećenje, a mnogi su svjedoci u međuvremenu preminuli.

Prema podacima iznesenim u izvješćima Pučke pravobraniteljice za 2019. godinu, zabrinjava i dugotrajnost rješavanja predmeta ratnih zločina, koje u prosjeku traje 5.156 dana. Također, suđenja u odsutnosti, kojih je većina provedena ranijih godina, zasigurno su zbog brojnih propusta i nemogućnosti izvršenja samih presuda utjecala na dodatnu viktimizaciju žrtava i svjedoka, koji na koncu nikada nisu dočekali pravdu.

Mjesto Gornje Jame u okviru nekadašnje općine Glina tijekom Domovinskog rata, uz brojna druga mjesta na području Banije, našlo se u okviru okupiranog teritorija. U Gornjim Jamama 11.12.1991. u kući Mate Kirete usmrćeno je 12 civila, među kojima je bilo troje maloljetne djece i sedam žena. Iako je nedvojbeno utvrđeno da su svi mještani usmrćeni, do danas nisu poznate šire okolnosti stradanja ovih 12 žrtava, niti je poznato gdje su njihovi posmrtni ostaci.

Ubijeni civili u Gornjim Jamama: Mato Kireta (1939.), Kata Kireta (1936.), Slavica Dvorneković (1959.), Darko Dvorneković (1981.), Mara Kuštreba (1929.), Marica Fabac (1958.), Željka Fabac (1977.), Nikolina Fabac (1981.), Janko Fabac (1930.), Milka Rastovski (1936.) iz Donjih Jama, Agata Cestarić – Jaga (1934.) iz Male Soline i Jela Vrbanac (1933.) iz Hađera. Neposredno prije navedenog događaja, prema informacijama kojima raspolažemo, pokušavajući zaštititi svoje sumještane Hrvate, vatrenim oružjem ubijen je i civil srpske nacionalnosti Gojko Pavlović (1931.) iz Donjih Jama.

Zločini u Gornjim Jamama svojedobno su obuhvaćeni optužnicom koju je ŽDO u Sisku podiglo 30. srpnja 2010. pred Županijskim sudom u Sisku protiv petorice državljana Republike Srbije, zbog počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika. Optuženici su nedostupni hrvatskom pravosuđu, a terete se kao zapovjednici i naredbodavci za zločine počinjene na području nekadašnje glinske općine od kraja rujna 1991. do travnja 1992. godine. Pred Županijskim sudom u Zagrebu, trenutačno je u fazi započinjanja rasprave kazneni postupak protiv optuženog Vlade Čupovića kojem će se suditi u odsutnosti.

U selu Joševica u jednome danu, 16. prosinca 1991. usmrćena je 21 civilna osoba, dok je jedna teško ranjena. Tog dana oko 13:00 sati iz pravca brda Pogledića naišla je skupina maskiranih i naoružanih osoba. Krećući se od kuće do kuće malokalibarskim vatrenim oružjem s prigušivačima direktnim pogocima u glavu iz neposredne blizine, usmrtili su sve mještane koje su tog trenutka zatekli u kućama ili dvorištima. Među usmrćenim hrvatskim civilima četrnaest je žena, većinom starije životne dobi, te četiri mlađe osobe (troje braće Šiftar, od kojih je najmlađi Pavao imao 15 godina). Tom prilikom je ubijen bračni par iz Skele koji se sklonio u Joševicu kod srodnika.

Ubijeni civili u Joševici: Marica Brkašić (1938.), Antun Modronja (1911.) i Marta Modronja (1913.), Milka Kreštelica (1930.), Mato Kreštelica (1931.), Ivan Šiftar (r. oko 1930.), Luka Šiftar (1970.), Ljubica Šiftar (1972.), Pavao Šiftar (1976.), Marija Šiftar, r. Markulin (1946.), Marija Šiftar, r. Kuzmić (1933.), Ana Škrinjar (1927.), Milka Škrinjar (1908.), Pavao Škrinjar (1930.), Ljubica Škrinjar (1943.), Katarina Škrinjar (1971.), Kata Štajdohar, r. Lipak (1900.), Kata Štajdohar, r. Mihaljević (1921.), Bara Štajduhar (1927.), Stjepan Štajduhar (1930.) i Ljuba Štajduhar.

U selu Joševica tijekom perioda od 1991. do 1994. usmrćeno je još osam hrvatskih civila: Štefica Dujmović (1934.), Đuro Kreštelica (1932.), Gina Kreštelica (1935.), Kata Kreštelica (1935.), Nikola Kreštelica (1936.), Stjepan Mihaljević (1910.), Pavao Šiftar (1923.) i Stjepan Štajduhar (1952.). Za ubojstvo Štefice Dujmović, u tijeku je kazneni postupak protiv trojice nedostupnih pripadnika paravojnih srpskih postrojbi, Dušana Žarkovića, Bogdana Rebrače i Milana Drljače. Inače, ovaj kazneni postupak je u lipnju 2019. zbog nedostatka dokaza, nepravomoćno okončan oslobađajućom presudom Županijskog suda u Zagrebu (optužnica ŽDO u Sisku temeljila se na iskazu svjedoka po čuvenju te na iskazu službene osobe koja je tempore criminis provodila očevid na licu mjesta). Ne raspoložemo informacijama da je presuda u međuvremenu postala pravomoćna.

Za usmrćenje 21 hrvatskog civila u selu Joševica nepravomoćno su na 15 godina zatvora osuđeni pripadnici srpskih paravojnih postrojbi Dušan Žarković i Bogdan Jednak, dok su zbog nedostatka dokaza oslobođeni njihovi suoptuženici George Nashid Kamal, Miroslav Malobabić i Dejan Sladović, kojima se također sudilo u odsutnosti. Nemamo informaciju o odluci Vrhovnog suda kao drugostupanjskog tijela.

Također, za kazneno djelo ratnog zločina počinjenog usmrćenjem Nikole Kreštelice, Gine Kreštelice i Đure Kreštelice, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Zagrebu donijelo je dana 16. srpnja 2020. nepravomoćnu presudu kojom su okrivljeni Dušan Žarković, Bogdan Jednak i Dušan Martić, svi pripadnici srpskih paravojnih postrojbi, nepravomoćno proglašeni krivima za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civila (čl.120.st.1. OKZ RH) i svaki osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina. Okrivljenici nisu dostupni hrvatskom pravosuđu.

Kako bi se ubrzala razmjena podataka i dokumentacije o žrtvama, svjedocima i počiniteljima, te time omogućilo pravično suđenje i izvršenje kazne počiniteljima kaznenog djela, a žrtvama i njihovim obiteljima pružanje podrške, priznanje patnje i reparacija, apeliramo na predstavnike svih relevantnih tijela u državi i regiji na ulaganje dodatnih napora u osnaživanju regionalne suradnje u procesuiranju ratnih zločina, odnosno u provođenje suđenja u mjestu prebivanja navodnih počinitelja.

Ujedno apeliramo i na savjest svih onih koji imaju bilo kakva saznanja o okolnostima stradanja, lokacijama posmrtnih ostataka, kao i počiniteljima ratnih zločina, da informacije dojavu nadležnim tijelima.